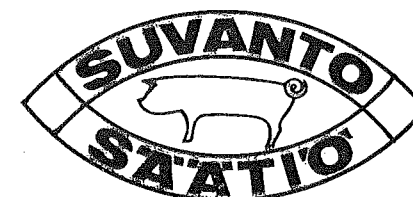

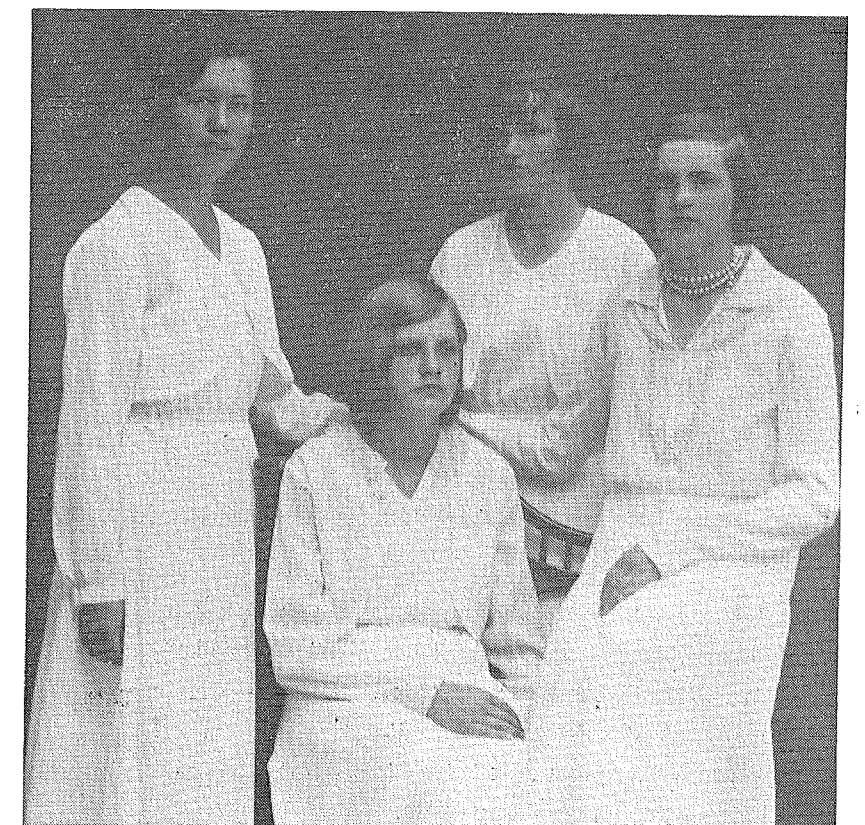
SUVANNON SEUTU

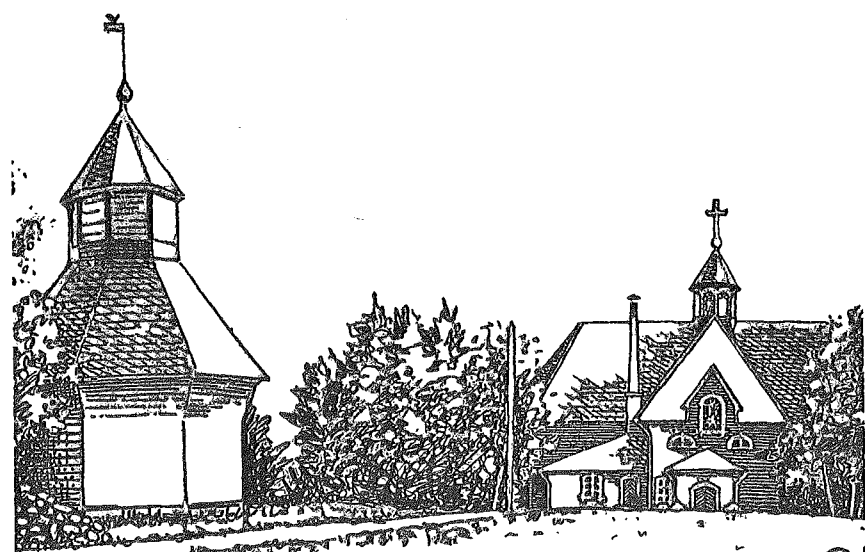
SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 3 1980
TOUKOKUU

Sakkolan Röykkylän tyttöjä rippikoululaisina silloisen pastori Arvo Liesmaan oppilaina v. 1933, kun hänet oli valittu Sakkolan seurakunnan kappalaisen virkaan. Kuvan lähetti oikealla oleva Helmi Sirkkiä os. Huuska Tampereelta.

Tapulin varjossa

Hilkka Heikkonen Äänekoskelta kirjoittaa:

Toimittajalle

Olen leikannut tämän runon joloinkin kauan sitten jostakin lehdestä ja säilyttänyt sitä tuolla laatikon pohjalla vuosikymmenet.

Jälleen se tuli käteeni ja ajattelin laittaa sen sinne toimitukselle, koska se on puhutteleva tänäänkin.

— — —

Parhaat kiitokseni. Runo on toimittajan kirjoittama 1940-luvulta ja sen sanoma on mielestäni vieläkin Suvannon Seudussa julkaisemisen arvoinen työ.

Runo on kirjoitettu silloin kun Sakkolan kunta lopetti toimintansa, joten lehdestä saksittu palanen on jo kovasti ajan haalistama, mutta siinä kulkeva ajatus on edelleenkin kirkas ja sanoma kuihtumatonta.

— — —

SAKKOLA SAMMUU...

Siintävä Suvanto, välkkyvä Vuoksi! Aatokset käyvät rantojes luoksi.

Päivä kun sammuu, saapui ilta, aalloillas keinuvi keijujen silta.

Kuutamoa hopeita laineilles antaa, vaieten vaellan kotini rantaa.

Hyvällien katselen kaislojen riviä, venettä, kotaa, laiturin kiviä.

Hetkisen tuijotan kotini tuhkaa... Muistojen vyöry viedä mun uhkaa.

— — —

Koskemme ylväät — taattojen työtä. Luojamme vainen miehillä myötä.

Äyräillä tuuti jo taljainen kehto. Kummuillas kuiskii nyt kalmistolehto.

— — —

Sakkola sammuu, Sakkola elää, muistot sen meissä, kun iäti helää!

Viljo Purontaa

Tervehdys Ikaalisista

Jokainen meistä varmasti muistaa ikuisesti päivän 13.03.1940. Olihan tuo päivä Suomen historian kannalta erittäin merkityksellinen. Mutta ennenkaikkea se oli merkityksellinen Karjalan heimon kannalta. Merkitsihän se kaiken menettämistä, jonka olimme meille luuleet kuuluvan ikuisesti. On vaikea aina ymmärtää eri valteryhmien vaatimuksia ja tavoitteita. Historian opetus on armoton: Heikompien on alistuttava voimakkaiden edessä. Mutta meillä on oikeus uskoa siihen, että me säilytämme paikkamme kansana kansakuntien joukossa. Tuon oikeuden ovat kalliilla

hinnalla lunastaneet ne veljet jotka joutuivat uhraamaan nuoren elämänsä, ja ne veljet jotka terveytensä menettäneinä elävät vielä joukossamme.

Me Sakkolan sotainvalidit ja sotaveteraanit kokoontuneena vuosikokouksemme Ikaalisissa 15—16.03.1980 haluamme tervehtiä teitä entisiä aseveljiä ja toivottaa teille kaikille rauhallista elämän iltaa.

Me sotainvalidit ja sotaveteraanit tunnemme suurta mielihyvää, että meidän tehtäväksemme on annettu Sakkolan pitäjäjuhlien järjestäminen.

Pyrimme tekemään kaikkemme noiden juhlien onnistumiseksi.

Tervehdimme kaikkia entisiä sakkolalaisia ja kaikkia niitä jotka tuntevat, että heidän juurensa ovat tuolla Sakkolan kamarassa.

Toivomme, että te kaikki joukolla saavutte 2—3.08.1980 Tampereelle. Ei muistelemaan sotaa, vaan toteamaan: — "Ai, ko sie uot muutunt?" "Tai ai ko sie uot yhä samalaine ko ennekii." "Kyl ol mukava tavata!"

Sakkolan sotainvalidien ja sotaveteraanien kerhon vuosikokouksen osanottajat.

Huuhkan poika

Ken on onneton olossa, armotion asuin-alassa?
— Orja ken omilla mailla
kolhittu koti-tiloilla,
ruoskin lyöty, päätsin pantu,
suotsin suultansa sidottu!

5

Ensimmäisenä savottatapahtuman ja paon jälkeisenä aamuna sai Huuhkan Pietari kotiinsa pahoja vieraita. Ne olivat hovin kasakoita, ne tulivat saattamaan moisniekan koston ja rangaistusta isälle, kun eivät olleet poikaa saavuttaneet. Aika oli sellainen, että alustalainen ei saanut sanaa sanoa, rikkaa ristiin panna puolustukseksi, kaikista vähimmin käyttää lyöntiä, kuten Huuhkan poika oli tehnyt. Pienestään vastustamisesta seurasi rangaistukset raskaina, tällaisesta, kuin kyseessä oleva teko, saattoi asianomainen päästä vain päällään ja sivullisetkin saivat osansa. Hovi-

lainen piti kaikissa oloissa kovaa kuria, samanlaista kuin tuntee omistaja elukoilleen, mutta varsin nyt, kun tällainen hävytön loukkaus oli tapahtunut, tahtoi moisniekka käyttää täyttä hallitsijavaltaansa. Isään kohdistuvan koston ajatteli hän koituvan pojallekin.

Kasakat tulivat kymmenniekan keralla Huuhkan tupaan ja työvouti sanoi ensitöikseen:

— Nyt tuli teille ulos-ajo, konulta lähtö. Alakaa mennä!

Anni loikoili uunilla, lapsi vierellä, niinkuin oli ollut muulloinkin näinä pakkas-hornakoina aamuina. Hän tuli palttinan kalpeaksi ja oli vähällä pyörtyä, mutta sitten hän rupesti vaikeroimaan ja voivottelemaan.

Pietari mykistyi istumaan penkille, huulet tiukasti yhteen puristetuin ja silmät tuijottaen uunin kulmaukseen. Hänellä oli kyllä ilalla kulkeutunut sana hovissa sat-

tuneesta metelistä ja Martin paosta, joten vieraat eivät tulleet ihan yllättäen, mutta sittenkin vaikutti kasakkain tulo ja annettu käsky aivan lamauttavasti. Pietari ei ollut aavistanut seurauksia tällaisiksi, hän oli uskonut aina sen saavan kärsiä, ken pahankin tekee.

— En ole tehnyt mitään pahaa kenellekään, sai hän viimein sanotuksi.

— Ei käydä kärejää. Lähtekää heti, tahi viedään! Alas akka uunilta!

Tällöin alkoi Anni laskeutua alas uunilta. Hän levitti kolpitsalle peitteen, kääri siihen lapsensa, sovitti uuninvierellä olevat matalat lipokkaat jalkaansa ja lähti kääroineen kävelemään Holmaan päin itkien niin että hartiat notkuivat.

Pietari kävi tukkuamaan seinillä ja penkeillä olevia esineitä. Hän nyhtäisi irti seinään kiinnitetyn vipupuun, laski orrelta alas pärevihkon, irroitti kaapin ja kantoi niitä ulos. Hän teki sen näköjään tyynen tunteettomasti, itkuun tyrskähtämättä. Hän puuhaili samoin kuin

eilis-aamunakin, vain työn tarkoitukset olivat toiset — eilen rakentaminen, tänään hajoittaminen.

Pietarin työskentely näytti häättäjäiden mielestä sujuvan hitaasti. Eivät malttaneet asunnon tyhjentämistä odottaa, ryhtyivät toimeensa.

— Ikkuna pois! — käski vouti. — Uunin kupu sisään, ovi saranoiltaan! Tämä ukko köpöttelee tässä kaiken päivää, korjatkoon sitten tavaroitaan!

Partasuut kasakat täyttivät hetkessä käskyt. Naulat kitisivät ja parkuivat irti kiskottaessa, Annin uuninpäällinen vuode hällähti lattialle ja kupu murtsahti arinalle, savipöly tuprahti tupaan. Ovi nousi saranoiltaan, kantautuen kasakan viemänä ulkoseunustalle.

— Johan tämä nyt onkin melkein hajallaan, sanoi Huuhka kymmeniekalle, kantaen pihalle uunilta heitettyjä vaatteita.

— On! Näin oli käskettykin.

— Se on tämä särkeminen joutuisaa, rakentaminen on hidasta...

Tähän ei kymmeniekka sanonut mitään vastaukseksi, katseli vain ikäänkuin kummeksuen Pietariin.

— Karja ulos läävästä!

— Ei siellä olekaan kuin kaksi lehmää ja kolme lammasta. Hevo-

nen on pojan keralla, kana ja kukko ovat tuolla tuvassa kolpitsan-alushäkissä. Minä päästän itse ne lehmät irti ja lasken lampaat karasinasta, puheli Pietari. Hetken perästä hän taluttikin kujamaalta rimpuilevaa, ammahtelevaa lehmää, ohjaten sitä Holman kartanolle. Sitteen hän vei toisenkin. Lampaat jäivät näpertelemään ladon edustalle karisseita heinänjätteitä.

— Tuvassa ei saa asua, eikä mitään suojaa saa tällä tilalla käyttää, muistutti työvouti Huuhkaa lähtiesään. — Jos et tottele, niin saat kymmenen paria raippoja ja karoituksen näiltä mailta!

Huomenaamulla käy herran puheilla hovissa!

Tupaan pistäytyi tällä välin pakkasviima. Se oli lauhahtanut avonaisesta ovesta, puhaltui ikkunanreiälle, kääntyi takaisin, nuoleksi penkin alustan, kävi uunilla ja ylti mustuneeseen lakeen. Se näki hyväksi asua Huuhkan tuvassa ja otti sen hoteisiinsa. Se olikin pyrkinyt sisälle hyvin halukkaasti monena kurikoivana pakkasyönä ja kipakkana aamuna, se oli koettanut oven lonksahtaessa ajaa lattialle harmaalla hevosella ja yrittänyt kantautua sisälle jäisten halkojen mukana, mutta ei ollut onnistunut. Nyt se kuitenkin voitti ihan odottamatta, eleli Huuhkalassa kuin kotonaan, liikkuen lattialla kylmin töpösin ja pyyhkäisten oviapieliin halavilla viiksillään huurremerkkinsä. Talosta tuli Pakkasen koti.

Häkin suulla olevien rimojen välistä pistäytyi esiin kukon punaheltainen pää. Kok-kok-kok! Se merkitsi sitä, että oli murkinan aika. Näihin aikoihin tuli Anni tavallisesti ripottelemaan häkin edustalle leivänmurenia. Nyt ei kuulunut syöttäjää, ovi ja ikkunakin tuntuivat olevan seposelällänsä. Vanha, tarkka-aikainen kiekuja päästi moittivan kokotuksen, raaputti luisevalla, kannusniekka jalallaan korvajuur-

tansa, röpisti kaulalle valahtavia punahkoita sulkiaan ja jäi mietti västi katselemaan ristikkoisen suojustan takaa.

Kissa tuli piilostaan esille. Se oli uuninpäällystän romahtaessa pujah tanut kiireisin, notkein liikkein miesten jalkojen välitse porstuaan, raapsahti luhdille ja jäi lamomaan ovenpäällystän kohdalle, ylimmän hirren selälle, etukäpälet mukavasti alleen käännettyinä. Mustat silmäterät piiruttivat melkein umpeen menneinä, sillä eihän tässä ollut mitään katselemista, aikaansa vain vietti katti, odotellen hällinän rauhoittumista. Nyt, kun ei enää mitään kuulunut, laskeutui se alas hipsien kuulumattomin askelin tupaan.

Mjau, äänsi mirri pysähtyen keskilattialle, katseli kysyvästi ympärilleen ja liurutti häntäänsä. Kok-kok-kok, kuului häkistä. Mjau, mjau nauahti kissa hiljaisen surullisesti, käännähtäen nyt avonaiseen oveen päin taaskin häntää loirutellen. Hyppäsi liedelle, katseli paikkoja, asettui sitten tuhille lieden lokeroon, ensin kyykylleen, sitten makuulleen, nähtävästi tyytymättömyyttä tuntien. Jos Anni olisi ollut kotona kuten ennenkin askarren tuvassa, lasta tuuditellen ja vivunperä rattoisasti nurksahtanut, olisi kissakin tuntenut toista, lojuessaan pankon reunustalla ja kehräillessään silmät puoliummessä. Nyt se haki vain lämmintä paikkaa koleassa asunnossa, kääriytyi

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

käppyrään mitään ääntämättä ja painoi silmänsä täysin kiinni.

Pihamaalla narskui askeleita. Sieltä tulivat Pietari ja Anni viedäkseen korjuuseen viimeisiä, autiot kotiin jääneitä tavaroita. Lapsi oli jätetty täksi ajaksi risti-emon hoitoon.

— Hoh, hoh, -huohti mies ras kaasti kynnyksen yli harpatessaan. Nainen ei jaksanut virkkaa mitään, häneen oli koskenut häätökäskey murskaavan kovasti. Hän painui kolpitsalle istumaan ja purskahti itkemään.

— Anni! Älä itke, älä! Ei nyt itku auta, lohdutteli Huuhka vaimoaan samoin kuin Martti oli Lillaa viihdytellyt.

Anni vain itki, itki kuin rakastetun vainajan vierellä; kuin olisi hän nähnyt eilen eläneen ja toimineen henkilön äkisti kylmän jäykkänä, liikkumattomana. Kaikki rakkaat muistot, kuvat ja elämykset, jotka ovat vuosien varrella tavoin tahi toisin liittyneet jäähtyneeseen ystävään, ryntäävät hetkessä esiin ja luovat tunteen pyörteen, jota vain kyynelin voi tulkita. — Ne tulivat tässäkin Annin luo, nuo vuosien

vieriessä eletyt hetket, tulivat haastamaan ja kuiskaillemaan ja huutamaan. Ne elpyivät siitä kylmenneen lieden edustalta, tulivat saunapolulta, aitalta ja kujalta. Siihen painui Pietarikin istumaan vaimonsa vierelle, laski kätensä Annin olkapäälle, katseessaan ponneton tuijotus. Kun heitä sitten rupesti vilunväreet titisuttamaan lähtivät he tuvasta. Anni kantoi kanaa ja kukkoa, Pietari vei kissaa kainalossaan.

He tulivat tästä lähtien asumaan läksiäiminä Holmassa ovensuunpuolella tupaa — oma tupa jäi pakkasen asuttavaksi.

Ensimmäiset automobiilikilpailut Viipurissa — toiset Tampereella

Suomen automobiiliurheilun historiankirjan ensimmäinen lehti näyttää repeytyneen irti ja kadonneen sangen varhaisessa vaiheessa. Vai tiesittekö, että Viipurissa, Papulanlahden jäällä kilpailtiin automobillein helmikuun 23. päivänä 1910? Erinäiset teokset väittävät, että ensimmäiset autokilpailut Suomessa järjestettiin vasta v. 1920, toisten tietolähteiden mukaan vuotaa aikaisemmin. Toisiin käsityksiin tulin löydettyäni Tampereen kaupunginkirjastosta mielenkiintoisen niteen. Se sisälsi MOOTTORI-lehden vuosikerrat 1923—24. Tämä unohdettu julkaisu ei ole myöhemmin ilmestyneen samannimisen julkaisun varsinainen alkujuuri, vaan nuorena kuollut, luultavasti maamme ensimmäinen moottorialan lehti. Se lienee jäänyt v. 1924 perustetun Suomen Moottorilehden jalkoihin. Suositellen tutustumista niteeseen kaupunginkirjaston opintokusalisissa.

MOOTTORIN numerosta 4/1924 löytyi kirjoitus nimeltä Suomen ensimmäiset Auto-kilpailut, jossa nimimerkki "Mukana ollut" muistelee Tampereen Hippoksella syksyllä 1910 toimeenpantuja automobiilikilpailuja. Vanhana tamperelaisena olisin mielelläni ominut kunnian Suomen ensimmäisistä autokilpailuista kotikaupungilleni, mutta tutkiessani asiaa tarkemmin sain havaita, että myös "Mukana ollut" on jo yli puoli vuosisataa sitten erehtynyt. Vihjeen tähän antoi kilpailuselostuksessaan Tammerfors Nyheter. Seurasi summittaista etsintää kunnes vihdoinkin onnistui. Wiipuri-lehteä tutkiessani kiintyi huomioni helmikuun 23—27 päivinä 1910 pidettyihin Wiiprin Talvikisoihin, jotka näyttävät ravistelleen koko kaupunkia. Eikä syyttä: paitsi luistelun EEM-kisoja Viipurissa kilpailtiin

tuolloin hiihdossa, mäenlaskussa, taide-, pari- ja valssiluistelussa, potkukelkkailussa, hockeyssa, kurlingissa, painissa, ammunnessa jne. Ja palsamina mikrofiliemien lukemisesta väsyneille silmille: Talvikisat aloitettiin juhlavasti automobiilikilpailuilla!

WIIPURI-lehti aloittaa talvikisojen selostuksen torstaina helmikuun 24. päivänä näin:

"Kellon osoittajan lähestyessä kymmentä alkoi yleisöä tulvailla Papulan lahdelta, missä kilpailujen oli määrä alkaa Automobiilikilpailulla.

Kilpailemaan oli ilmoittautunut kaikkiaan neljä voimavaunua, joista kolme omistaa hra S. Nikolajeff Helsingistä ja yhden hra W. Kabskij tältä.

Kello ½ 11 seuduissa alkoi ottelu. Kilpailu tapahtui sitävarten valmistulla soikealla radalla, joka oli ajettava 12 kertaa ympäri, niin että

**Jukka
Niemi**

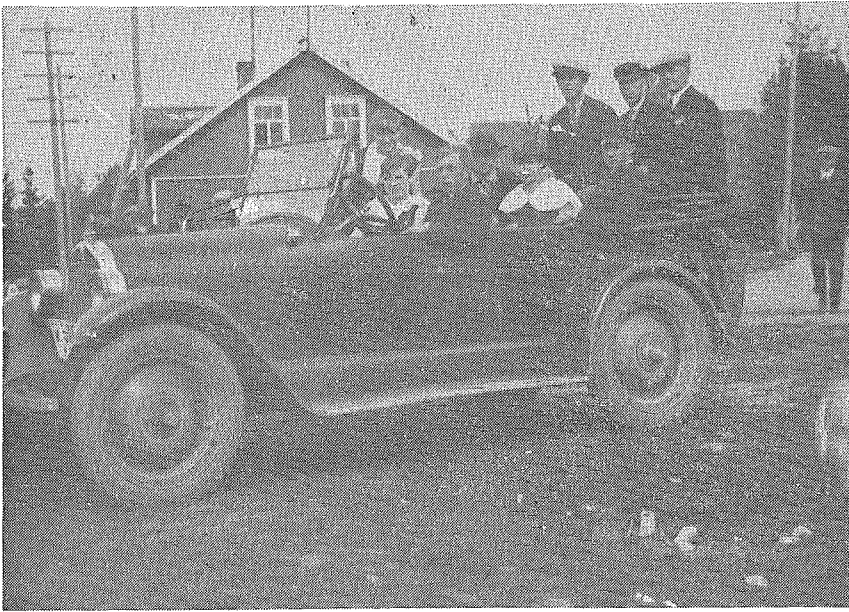
Vesilahti

PÄÄMYYMÄLAMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

Vanhat kuvat kertovat: Kiviniemen kylän nuorisoa ja Armas Holttinen lähdössä Valkjärven kihuun. Valokuva otettu Kiviniemen Törötorilta vuonna 1929—30. Autotytöt vasemmalta Hilma Hannukainen, Aino Velling, kuljettaja Viki Kauranen. Takana Armas Holttinen, Hulda Hietala, Toivo Käppi, Aarne Suutarinen, Antti Linna ja Erkki Torri. Auto lienee ollut Jalmari Koirasen omistama.

matka teki 10 km. Ensimmäisinä lähtivät porhaltamaan kaksi S. Nikolajeffin pientä kilpailuautomobiiliä, sininen ja punanen, joista ensinmainittua ohjasi omistaja itse ja toista hra Garoff. Heti alussa näytti sininen olevansa kilpailijastaan huomattavasti nopeampi. Jo neljän kierroksen perästä oli se saavuttanut kisaveikkonsa, joka lähtiessä oli sitä $\frac{1}{2}$ km edellä. Mutta juuri kun sen odotettiin ajavan toverinsa edelle, tapahtui sille onnettomuus. Radan käänteessä törmäsi se kinokseen ja pyörähti ympäri. Ennenkuin se pääsi matkaansa jatkamaan, oli punanen ehtinyt taas hyvän matkan edelle. Pälkähästä päästyään lähti sininen uudella vauhdilla liikkeelle ja likeni kierros kierrokselta vastustajaansa. Viimeisellä kierroksella oli se uudelleen aivan punaisen kintereillä, mutta edelle ei ehtinyt ajaa. Ajettavan matkan oli se kulkenut 17 m 34 $\frac{2}{5}$ sek. Punanen saavutti ajan 19 m 13 $\frac{1}{2}$ sek.

Toisena parina lähtivät rataa kiertämään Kasubskijn harmaa ja

S. Nikolajeffin musta hyrys-sysy, molemmat suuria matka-automobiileja. Ensinmainittua ohjasi omistaja itse, jälkimmäistä hra Garoff.

Huomasi heti, että tämä pari kilitää ensimmäistä paria nopeammin, johon syynä varmaankin oli se, että nämä olivat ensin kilpailleita raskaammat, joten pyörät eivät niin pahasti luistaneet. Alkumatkasta saavutti harmaa mustan päästen jo niin lähelle, että yleisö luuli sen pianikin edelle pyyhältävän. Mutta mustalla olikin varaa parantaa ja se alkoi ottaa tappiotaan takaisin. Viimeiselle kierrokselle piteni välimatka pitenemistään, mutta silti ei musta ehtinyt alkumatkalla saamaansa tappiota kokonaan korvata. Lopputulos oli: harmaa 17 m. 18 sek. ja musta 17 m. 26 $\frac{2}{5}$ sek.

Tunnin kestäneen väliajan jälkeen alkoi handikaappiajo äskeisten kilpailijain välillä. Punanen ei kuitenkaan ottanut tähän osaa. Ainoastaan sininen, musta ja harmaa lähtivät samaan aikaan rataa uudeleen kiertämään, samojen ohjaajien

ohjaamana kuin ensimmäisessäkin kilpailussa. Ajettava matka oli sama. Lähtiessä saivat kilpailijat hyväkseen sen ajan, minkä olivat edellisessä kilpailussa hävinneet. Ensimmäisenä pääsi siis lähtemään sininen, toisena musta ja kolmantena harmaa. Jo ensimmäisellä kierroksella saavutti musta sinisen, toisella ajoi sen ohitse ja alkoi jättää sitä aina enemmän jälkeensä. Harmaa huristi myöskin vinhaa vauhtia toisten perässä ja saavutti sekin jo viidennellä kierroksella sinisen. Tuskin olisi se sentään vielä sillä kierroksella voinut edelle päästä, mutta taas ajoi sininen kinokseen, pyörähti ympäri, ja siinä pääsi harmaa edelle alkaen sekin jättää sinistä, niin että se jäi suuremmista kilpaveikoistaan yhä kauemmaksi.

Vinhaa vauhtia pyörivät musta ja harmaa edelleen kierroksen toisensa jälkeen välimatkan pysyessä jokseenkin samana. Kumpikin koetti parastaan. Radan pitkillä sivuilla oli vauhti huimaava, mutta käännöspaikoissa täytyi sitä aina hiljentää. Kun viimeinen kierros oli pyörähytettävänä, huomattiin mustan pääsevän voitolle. Niin kävikin. Kilpailijat saavuttivat seuraavat tulokset: musta 17 m. 6 $\frac{2}{5}$ sek. harmaa 17 m. 19 sek. ja sininen 17 m 57 sek.

Jännityksellä seurasi yleisö tätä laatuaan ensimmäistä kilpailua paikkakunnalla ja tiettävästi ensimmäistä koko maassakin. Hauska se oli nähdä. Tosin eivät ne voineet päästä läheskään täyteen vauhtiinsa, kun rata oli niin lyhyt ja nuori lumi jäällä saattoi lisäksi pyörät luistamaan. Mutta oli siinä vauhtia sittenkin. Hyvälle urheilutuulelle saattoi tämä kisojen ensimmäinen numero yleisön."

Viipurin talvikisain automobiilikilpailut olivat suomalaisen autourheilun ensimmäinen torventöräys. Seuraavana haparoi moottoriurheilun kuoppaista taivalta Tampere. Pohjois-Hämeen Hippoksen järjestämien ravikilpailujen päätteeksi

MITÄ?

Mitä teen?

*Onkuin kaikki valmista ois,
en itsekään tätä uskoa vois
— mutta näin on.*

*Vuosien myötä työt on tehty,
luettu elämän laki,
että näin teet.*

*Mutta paiskasi pahus kiveen
jonka särvät pisti, pyöritteli
— ja heitti hiiheen!*

En kuitenkaan suuttunut.

Nyt on tunne:

*Kun joku olisi lähempänä
ja sanoisi:*

Istu siinä vaan

ja muistele menneitä!

SAIMA

lokakuun 2. päivänä samana vuonna 1910 Hippoksen raviradalla kilpaili kuusi automobiiliä, neljä helsinkiläistä N.A.G.-vaunua sekä tamperealaiset Ford ja Stanley. Koska viimeksimainittu oli vesihöyrykäyttöinen, se sai osallistua ajoihin kilpailun ulkopuolella. Kukin kilpailija sai ylhäisessä yksinäisyydessään ajaa 20 km:n matkan. Parhaan ajan, 22 min. 47 sek, saavutti helsinkiläinen maisteri-liikemies Yrjö Weilin, joka tunnettiin myös Yrjö Weijola-nimisenä kirjailijana. Weilin oli moottoriurheilun alalla muutenkin aikansa huomattavimpia: hän omisti vuosisadan alkuvuosina nopean Samstanaka-moottoriveneen, osti ensimmäisen autonsa Popen v. 1906, sai ensimmäisenä Suomessa ajokortin v. 1907 ja osallistui luultavasti ensimmäisenä suomalaisena — tosin matkustajana — moottorilen-

Kevään ensi käki Olisinko onnellinen?

*Kun sä lapsi, kasvatti Karjalan,
kevään ensi käen kuulet.
Sun rintasi riemusta sykähtäin,
kuin Karjalassa olevan luulet.*

*Vaikka helkyntäs heleä, taivainen,
yhtä kauniina sointuvi täällä,
mut henkesi herkkänä liitelee
siellä Karjalan kunnaitten päällä.*

*Vaikka äänesi suloa, riemuisaa,
aina mä kuulla soisin.
mut käki kun ei ole Karjalan
miten ilolla kuulla sen voisin?*

*Täällä helkyntäs heleä, suloinen,
nii kauniin ei siehuun voi kantaa,
kuin paimenpoluilla lapsuuden
silloin riemua rintaamme antaa.*

*Lapsi viimeinen kasvatti Karjalan
kohta iki-untansa täällä nukkuu,
vaan Suvannon lehdoissa lempeissä
aina kultakäköset kukkuu!*

VAINO NYKÄNEN

toon Farman-koneella Saksassa v. 1911. Tampereen kilpailuista ja Weilinistä olen kirjoittanut enemmän Tammerkoski-lehdessä n:o 3/1979.

Viipurin ja Tampereen kilpailujen jälkeen Suomen suurruhtinas-kunnassa ei automobiilikilpailuja tiettävästi pidetty, vaikka esimerkiksi Tampereella kilpailtiin Pyrinön toimesta moottoripyörillä vuodesta 1913 alkaen kymmenen vuoden ajan melko säännöllisesti (1913—17, 1921—23). Suomessa automobiilikilpailut saivat vuoden 1910 jälkeen odotuttaa itseään aina vuoteen 1919, jolloin vasta perustettu Suomen Automobiiliklubi järjesti Helsingissä ensimmäiset kisansa. Mutta ne ovat jo uudemman aikakauden automobiilihistoriaa.

Pentti Keskinen

*Olisinko onnellinen
jos oisin metsässä marja,
kankaan reunassa kanerva,
armastettu aurinkoinen,
tuulen poikain suutelema?
Katselisin kuusten alta
taivaan tähtien tuikeita,
kulkemista kuuhuttarten.*

*Silloin en tuntea saisi
ikävätä ihmisrinnan,
kaipausta kaivertavaa,
enkä mustia murheita.
Silloin en tuntea saisi
ilon sykettä sielussa,
humausta huikaisevaa
onnen tullessa osaksi.*

*En ole metsässä marja,
enkä kankaalla kanerva.
Olen inehmon sukua,
maammon marja mättähällä,
taaton polvella pitämä,
Elon tuulen tuudittama,
elon aaltojen ajama.*

ELSA TUOKKO

**POLKUPYÖRÄT,
MOPEDIT,
VARAOSAT JA
TARVIKKEET.
URHEILU- JA
KALASTUS-
VÄLINEET.
TUNTURI-
TUOTTEET.**

Lempäälän Pyörä

**M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286**

Suvanto-säätiön vuosikokous

Suvanto-säätiön hallituksen ja valtuuskunnan vuosikokoukset pidettiin 12.3. 1980 Suomalaisen Klubin huoneustossa Tampereella. Valtuuskunnan kokouksen avasi ja kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Eero Kurikka ja sihteeriksi Elli Pulakka.

Vuosikokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus hyväksyttiin.

Suvanto-säätiön perustajajäsenen ja valtuuskunnan kunniajäsenen

Väinö Viskarin muistopuheen piti valtuuskunnan varapuheenjohtaja Uuno Pulakka ja hän sanoi: että Väinö Viskarin pois meno kosketti läheisesti jokaista meistä ja tuleme edelleenkin muistamaan hänen aina sovittavaa ja elämän myönnteistä asennetaan kaikessa ihmisten keskeisessä kanssakäymisessä. Puhetta seurasi hetken hiljaisuus, jonka jälkeen Samppa Viskari kiitti läsnäolevia isän muiston kunni-

oittamisesta.

Säätiön toiminnan aikainen hallituksen jäsen Helmi Uosukainen pyysi eron hallituksesta ja kiitoksena pitkäaikaisesta ansiokkaasta toiminnasta hänelle ojennettiin muistolahjana säätiön puolesta kristallimalja.

Säätiön valtuuskuntaa johtaa edelleen Eero Kurikka ja varapuheenjohtaja on Uuno Pulakka.

Hallitukseen valittiin seuraavaksi kolmeksi vuodeksi seuraavat henkilöt: Yrjö Raaska puheenjohtaja ja Esko Kallonen varapuheenjohtaja, jäseniksi Tauno Huuska ja varalle Eino Vanhanen, jäseneksi Eino Koiranen ja varalle Anneli Kuisma, sekä uutena jäsenenä Ester Lopenen Lempäälästä ja varalle Elli Pulakka.

Tilintarkastajina jatkavat edelleen Meri Männikkö, Terttu Nahkola ja Kauko Virolainen.

Karjala Liiton ja Karjala-talon kokousedustajiksi valittiin Yrjö Raaska ja Aimo Kuisma.

Karjala Liiton suurjuhlaan Helsingissä osallistutaan omana kulkueena, johon ihmisten lisäksi tulee uusi upea emakko ja tälle emakolle riittävä määrä myytäviä Sakkolan rotuporsaita.

Vuoden 1979 tilit Suvanto-säätiön ja Suvannon Seudun osalta esitettiin ja hyväksyttiin. Säätiön varat ovat tilivuoden aikana karttuneet, jonka on aikaan saanut metsän myyntitulot ja tiepohjan korvaus korkoineen.

Säätiön omistamasta peltoalasta Lempäälän Moisiossa päätettiin ottaa vastaan uusia vuokrasopimuksia, koska nykyinen "arenti" katsottiin vähäiseksi.

Sakkola-juhla vuonna 1981 annettiin Vesilahtelaisten järjestettäväksi. Ensi kesänä Sakkola-juhla alkaa 2 päivä elokuuta iltatilaisuutena Tampereella Rosendal hotellissa

Sakkolan kiviniemeläistä käsityötaitoa näyttelyssä.

Hilja Rantanen os. Uosukainen palveli Vaasan Mustasaaren sairaalassa mielisairaanhoidtajana 25, josta toimesta eläkkeelle jäätyään on uutterasti harrastanut jo 14 vuotta erilaisia käsityöitä, joista revinnäistyöt ovat hänen erikoisalaansa.

Hilja Rantanen järjesti näistä käsityöistään näyttelyn Vaasassa, jossa oli näytteillä m.m. revinnäistyö "Orvokki", joka olisi ollut sopiva koristamaan vaikka Tamminiemen Isännän pöytää, mutta UKK:lle hän

lähetti "Karjalan kukka"-nimisen, Karjala-aiheisen liinan, josta sai presidentiltä kiitoskirjeen ja teoksen "Karjala tänään". Tämä hänen saamansa "myllykirje" oli myös näyttelyssä nähtävänä.

Emännän puvusta ja liinasta Hilja Rantanen on saanut ensipalkinnon valtakunnallisessa näyttelyssä ja kaksipuolinen esiliina on tuonut tekijälleen kolmannen palkinnon.

Valokuvassa yksi nurkkaus käsityönäyttelystä Vaasassa.

Emilia Pappisen muistolle Äitiäni, Katri Kuparista muistellessa

Oli helmikuun 8 päivä vuonna 1980. Pimeä talviaamu oli valkene-massa kirkkaaksi talvipäiväksi, kun yllättäen Pappisen kodin ylle laskeutui synkkä surupilvi. Kodin hyvä hengetär, äiti, oli poissa.

Kaikki tapahtui niin äkkiä ja yllättävästi, että oli vaikea sitä todeksi uskoa. Lasten suru oli lohduton... Ajan saatossa helle niin rakkaaksi käynyt ihminen, äiti, oli kutsuttu pois... Ei ole enää äiti ikkunassa odottamassa lapsiaan, ei rapuilla toivottamassa heitä tervetulleeksi, niinkuin hänen tapansa oli ollut.

Yli 30 vuotta sitten Sinä sisko koit yhdessä lastesi kanssa miehesi kuoltua samanlaisen surun, joka tosin ei tullut yllättäen. Miehesi

kuoleman jälkeen jäit yksin viittä lastasi ohjaamaan, joista nuorin oli 3-vuotias.

Yhdessä nykypäivän laulussa kerrotaan "hetki lapsellesi anna". Sinä sisko jouduit jakamaan pitkän ja raskaan päivätyösi jälkeen pienet hetket viidelle lapsellesi... Mielestäni Sinä onnistuit siinä. Sivusta katsojana olen tullut huomaamaan, että äidin ja lasten välinen suhde oli aina ollut läheinen ja lämmin.

Kun lapset vuorollaan ovat joutuneet jättämään kodin ja lähteneet omaa elämän tehtävänsä suorittamaan on äiti ja koti pysyneet heille läheisenä. Kotiin ovat he aina palanneet iloineen ja suruineen. Siellä eläneet yhdessä, niin myötä- kuin vastoin käymisenkin hetket... Nyt on äiti poissa. Helmikuun 23 päivänä 1980 siunattiin hänen maallinen tomunsa Punkalaitumen kirkossa.

Siunaustilaisuuden alussa lauloivat vainajan miniä ja vävyt kanttori Mäen säestyksellä laulun "Kristallivirta". Siunauksen toimitti pastori Tenho Korhonen, vainajan sisarenpoika.

Kun arkku oli saatettu hautaan jäi kaunis kukkakumpu kertomaan omaisten ja ystävien kiitollisuudesta ja syvästä kaipuusta.

Muistotilaisuus jatkui seurakuntatalissa, jossa tarjoilun lomassa emäntä Aune Ahtiainen esitti lausuntaa. Pastori Korhonen puhui lohduttavia sanoja sureville omaisille. Välillä veisattiin virsiä ja Teuvo Toivonen luki suruvalittelut Martti Pappisen avustamana.

Harras, mieliinpainuva surujuhla päättyi yhteisesti veisattuun virteeseen.

Siunattu olkoon leposi, kauniina säilyy muistosi!

Veljesi Väinö

On vuosi vierinyt jäljellen. Nyt poissa on äitini kultainen. Hän lepää jo kummun alla.

Hän pitkän iän saavutti ja kaikki elämän myrskyt kesti. Usein äitini luona käydä sain

— siksi Sun neuvosi säilyvät rinnassain...

Koti äidille aina niin oli rakas ja tämän lauseen aina mä kuulin: "Hyvä minulla olla on näin." — Sen lausuit hymyssä huulin ja silloin silmäsi ilosta loisti, kun kotoista Karjalaa muistit!

Nämä kodin muistot meillä on samat.

Minä kohdallani niitä jatkaa saan... Sopii muistoihini — elän nuoruuttain...

Ne maisemat jäi minunkin sieluuni. Se rantapolku, jota astelin, polku äidin oli ja myös minunkin. Taas kaunis kevät tekee tuloaan... Ei vertaistakaan — kuin kevät Karjalaan.

— Siellä lapsuus, nuoruus, synnyinseudumme ja rannat rakkaat, joita kaipaamme...

Silti onnellinen ollos ihminen kun Luojan kevään saamme jällehen!

Tyttäreni Helvi

**HOVINKYLÄ -päivät
8. 6. 1980**

**REINO PARTASELLA
METSÄKANSASSA**

Kuolleita

Katri Kiiski os Turkkinen syntyi 2.1. 1882 Sakkolassa, kuoli 28.3. 1980 Punkalaitumella.

Aleksandra Ahlberg os Ivanoff syntyi 1.11. 1897 Lempaalaassa, kuoli 6.4. 1980 Ruovedellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä.

Anna-Maria Korikka syntyi

2.5. 1898 Sakkolassa, kuoli 10.3. 1980 Huittisten sairaalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Arkontanhua.

Sylvi Edit Löövi os Ukkonen syntyi 27.2. 1915 Sakkolassa, kuoli 14.2. 1980 Tampereella.

Aune Tellervo Jokinen os Kalonen syntyi 12.1. 1926 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 26.3. 1980. Viimeinen kotipaikkansa oli Lempäälän Kulju.

Vuosia täyttäneitä

85 vuotta täyttää 13.5. 1980 Tuomas Nuora Tampereella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä ja on ollut VR:n palveluksessa, ensin Viipurissa ja myöhemmin Toijalas-
sa aina eläkevuosiinsa saakka.

75 vuotta täytti 31.12. 1979 Helena Kyllästinen os Nuora Punkalaitumella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä ja viimeinen kotikylä Sakkolassa oli Volossula.

75 vuotta täytti 27.2. 1980 Juho Lemmetti Lempäälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä.

75 vuotta täytti 20.3. 1980 Lempi Sivuranta os Huuska Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Røykkylä.

70 vuotta täytti 23.1. 1980 Elsa Alkio os Halonen Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Riiskas-

70 vuotta täytti 1.4. emäntä Selma Rauvala Huittisissa. Entinen kotikylä Sakkolan Karhola.

sa.

70 vuotta täytti 23.4. 1980 Helmi Kurikka os Virolainen Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Luprikkalassa.

60 vuotta täytti 21.3. 1980 Mirjan Kurki Nokialla. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

60 vuotta täytti 22.3. 1980 Hilka Hännikäinen Nokian Joenpohjassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lupra.

60 vuotta täytti 10.4. 1980 Laina Tannermäki os Nuora Saarijärvellä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä.

50 vuotta täytti 8.3. 1980 Sem Veikko Nuora Lempäälän Kuljussa. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa. Varsinaisen elämäntyönsä hän on suorittanut maanvil-

jelijänä ja jatkaa vieläkin. Vuosien varrella on hän hankkinut koulutuksen kautta hierojataidon ja tässäkin työssä tuntuu tekemistä riittävän, jopa siinä määrin, ettei harrastuksille juuri jää aikaa.

Nuorempana hän oli tiiviisti mukana Haparaisten nuorisoseuran toiminnassa, laulaen, tanhuten, voimistellen ja näytellen. Merkkipäiväänsä vietti hän kauniissa kodissaan omaisten ja runsaan ja iloisen ystäväpiirin seurassa.

60 vuotta täytti 31.8. 1979 Vieno Maria Kuure os Valtonen Torniossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermaa.

50 vuotta täytti 24.3. 1980 Arvi Ollikainen Ruovedellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Ojaniemi.

50 vuotta täyttää 25.5. 1980 Unto Loponen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä.

Eero Repo 31.1. 1980
Työt on tehty,
mut soitto soi.
Seitsenkymmentä sivuutti.
Sanon: "Ole hyvä ja istu!"

ONNEA!

Saima

Lukijan kynästä

Muutama sananen Anne Saariselle

Monivuotisena Suvannon Seudun lukijana kiintyi huomioni maaliskuun numerossa kirjoitukseesi karjalaisuudesta. Paheksuit kuitenkin meidän karjalaisten "neuvostovihamielisyyttä".

Paljon karjalaisten parissa liikkuneena sanoisin, etteivät karjalaiset yleensä naapurimaata vihaa, mutta tietty katkeruus on kyllä jäänyt meidän — kotiseudultaan pois ajettujen — mieleen niistä tapahtumista.

"Emme me karjalaiset niin vinksahtaneita sentään ole — ainakaan vanhemmat meistä — että ihastuksesta hurraisimme siitä, että naapuri vei vuosituhantisen kotiseutumme ja vaikkapa velkaisenkin talon. "Ystävyysliturgiakaan" ei meitä ehkä jaksu suuresti innostaa, koska ystävät eivät pidä väkisin toiselta, ehkä joskus "vahingossa" otettua omaisuutta. Sen tiedämme — kuten mainitsit — että NL on sosialistinen valtio, ja sen opin mukaan ei sellainen valtio voi anastaa toiselta alueita. Siksi on vanhat kotiseutumme sikäläisessä historiassa julistettu "ikivanhaksi venäläiseksi maaksi", jotka sodassa "palautettiin isänmaan yhteyteen"... Mukaanlukien syntymäkaupunkini Viipurikin.

Ja vielä — kommunismiin karjalaiset yleensä suhtautuvat jo tietysti, terveellä varauksella.

Karjalaisterveisin

Seppo Tikka
Hämeenlinna

Ahon reunalta

On helmikuun kuutamo, kirkas yö, pakkanen. Kaikki seisoo niin kumman hiljaisina, ainakin, tuo ikuinen kiertäjä, joka mittaa ihmisen vuodet ja historian vuosituhansien luvut.

Tähden lento vilahtaa, äärettömyyksien kaikkeus vain liikkuu. Outo, pelokas tunne työntyy jostain mieliin. Se tulee kai tajunnan kätköstä, muisto siitä kun vartiossa seisoin yössä, outojen tulien loimu taivaalla, kuin varjojen outoja liikahteluja, hiipivä kuolema oksien kätkössä. Raskaat muistot vuositkymmenten takaa, kuinka syvälle olettekaan sieluuni syöpyneet?... Mitä tuolla? Joku ryömii, oksat liikkuu... Unohtuu aika, jännityksen puna polttaa poskia, käsi etsii aseta — silloin haukahtaa "Ressu" — hymähdän, olenko unta nähnyt? —

SYDÄMELLISET KIITOKSET

Teille kaikille jotka muistitte minua täyttäessäni 70 vuotta.

Helmi Kurikka

UNTO JORTIKKA
haluaa

SYDÄMELLISESTI KIITTÄÄ

jokaista muistamisesta 50-vuotispäivänään 2.3. 1980

Reijo Tapio Ikävalko on suorittanut yhteiskunt. kand. tutkinnon 6.3. 1980 Tampereen yliopistossa. Isä, Väinö Ikävalko oli syntynyt Valkjärvellä, äiti, Selma Siviä Ikävalko os Patja on Sakkolan Lapinlahdesta.

Hyvällä mielin menen oman tuvan turvalliseen lämpöön.

Kun täysikuu kulkee talven pakastaivaalla tai elokuun yön lämmössä, se kiehtoo aina. Sen valjussa kuullossa kuuluu salaperäisyyden kuiske...

Nyt kumminkin jätän nuo kuutamohaaaveet jokaisen omaan muisteloon: Älkää niitä unohtako, niissä on viihtyä illan ikävään...

Kerron vain lapsuuteni kuullon, jonka pari ukkoa kertoi jo kauaksi jääneenä kuutamoilta mummoni tumma seinäisessä tuvassa.

Itse pirusta ne ukot tarinoi, pahangengen temmellyksistä, kuinka se ei pitänyt minulle tuntemattoman talon setämiehestä:

Piipun piru leuasta kiskaisi, häkin perälle heitti niin, että perskat siellä tuleen leimahtivat kuivissa päreissä. Ei hyväkäs antanut ukon rauhassa ruokapöydässäkään istua. Kovasimella heitti kolautti, rieskapotin ruoja rikkoi!

Eräänä yönä lammasläävään oli mennyt, sitonut parilta lampaalta jalat yhteen. Kun piika-Hetti heiniä aamulla lampaille heitti, näki hän parin lampaan piehtaroivan pitkälään. Hädissään alkoi huudella setä-Heikkiä katsomaan avuksi ja kun setä työntyi läävään, silloin pakana oli paiskannut oven kiinni ja linkun päälle. Tiesipäs kehno senkin, että mielellään ne siellä olivat muuloikin muhineet: Nyt apua huusivat ovea aukaisemaan!

Emäntä navetasta katsomaan työntyi... mutta eipä uskaltanut linkkuun koskea, kun se pyöri niin vimmatusti... Vasta kun emäntä Herran nimeen turvautui, niin pysähtyi linkun liike ja ovi itsestään aukesi.

Kuulutti kirkossa rovasti kylän-

luvun Martikaisen Matin taloon. Kirkossa istuvat kyläläiset katsahativat toisiinsa, kaikilla sama kysymys: — Mitä nyt kummitus? — Sitä pohdittiin viikolla, ei vähiten Matin talossa: Antaako ruoja Jumalan sanalle rauhan julistaa? Ei antanut! Äkkiä kimahti naisen pelokas, kirkas huuto: — Piru on katolla, katsokaa!

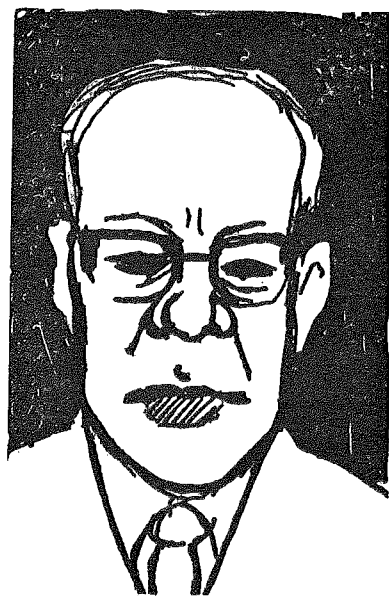
Havupölkyn oli kujan katolle kantanut sysimustana korppina pölkyn päällä ronkui.

Katkesi virren veisuu tuvassa, laulu lukkarin lakkasi. Katsoi kaikki lukukansa kuinka itse pelsepuppi pilkkasi ristikansan seuroja.

Katsahti itse vanha rovestikin, edessä suuret kirkonkirjat, pöydällä valkoinen liina. Ylös nousi, otti käteensä kirjan joka sisälsi pyhät sanat Herran. Sanat suuren Jumalan. Astui liperit läikkyen läpi pimeän porstuvan, portaille. Puna poskilla punotti — Ei muuta tarvittu — jo putosi pölkky kumahtain katolta, lentoon levitti siivet, pyrstössä tulen lieskat, katosi metsän pimentoon.

Kysyin mummolta, kun ei uni tullut: — Oliko tuo totta, mitä nuo ukot kertoivat pirusta? Mikä se on? Se on pahahenki, syvien syntien lähetti. Kyllä se totta oli, mitä he kertoi... Nuku nyt lapseni, sinua varjelee vielä Herran siunaus.

Mummon sanat: — Kyllä se totta oli. — Se oli heidän aikansa uskomuksensa. Kun minä nyt muistelen heidän tarinaansa kuutamoihlassa,

Toimituksen tuoli

Kinkerit eli kylälukuset on hyvin vanha kirkollinen perinne ja tämä perinteen vaalinta elää vielä elinvoimaisena Vesilahdessa. Ei minun mielestäni ole mitään perusteluja kinkerien lopettamiseksi, sillä jos ihminen ei kunnioita ja vaali menneen sukupolven perinnettä, ei myöskään täysin ymmärrä ja voi

niin se oli enemmän kuin heidän kertomaa, se tuli jostain kaukaa, jonka juuret menevät aikaan, joka on selittelyjen ulottumattomissa.

Viki

mukautua tulevaan. Tuolla tilusrajan takana, naapurikaupunki Nokialla, lienee kinkeriperinne jo siirretty sivuun kuihtumaan, mutta silti katsoisin tämän kinkeriperinteen erikoisen hyvin sopivan myös kaupunkien haja-asutus alueille seurakunnalliseksi kokoontumistavaksi vuosittain. On Nokian paikallislehdessä kirkollinen uutinen jostain "pullakirkosta", mutta tämä sana käy yli harrastelijan toimittajan ajatusten ja täytyy kysyä: — "Mitä se on?"

Niinä vuosina kun siirtoväki asetettiin Vesilahteen oli täällä tapa joka vuosi järjestää kinkerit suuri-na juhlina, ruokapitoina, joissa tarjoilu jatkui myöhäiseen yöhön saakka ja kaikki lähiseudun vallasväet tulivat paluumatkalla olevaa rovestia vastaan omalta osaltaan pitoja alkamaan...

Nyt on täälläkin kinkerien ruokatarjoilu rajoittunut kahvi- ja voileipatarjoiluksi.

Tämä vuosi oli meidän vuoro tarjota ja mielellämme sen teimme.

Kirkkoherran hartauspuheesta, läksyn luvusta ja tirehtöörin virsiharjoituksesta koostui kinkerin henkinen anti. Jos läksyä olisi minulta ulkoa kysytty, se olisi tullut kompastuskiveksi siksi, että ei tullut läksyä luetuksi...

Tästä ei tämän enempää, mutta minä kerron nyt kotikyläni karjalaisesta kylälukuserinteestä.

Kotikyläni oli jaettu kolmeen kinkeri piiriin, joista suur-Petäjärven

kinkeripiiri oli asukasluvultaan suurin, noin 70 asuntoa käsittävä. Tässä piirissä kaikki asukkaat jo vuosisadan vaihtuessa, käsitykseni mukaan, osasivat lukea, vaikka kirjoitustaito puuttuikin ennen 1880 syntyneillä hyvin usealta ja he vahvistivat kirjalliset suostumuksensa puumerkillään.

Täällä ei, tämäkin on minun käsitykseni asiasta, ollut kiinteää lukusten kiertoa edellämäärätyssä järjestyksessä, sehan oli kestänyt vähintään 50 vuotta, mutta jos talon isäntä katsoi arvonsa sitä vaativan, sanoi: — Ens vuon tulkoa meil. Ja asia oli sillä päätetty.

Vuosisadan vaihtuessa saapuivat papit seurueineen lukustaloon jo edellisenä iltana ja lukusille lähtevä kansa vastaavasti kävi silloin saunomassa, näin puhdistuen tilaisuutta varten. Ja kun vanha kansa vielä lähes talvisotaan saakka tuli saunasta tupaan lähes alastomana vain paita viikunan lehtenä etupuolella. Tämä tapa koitui kerran talon emännälle erikoiseksi esiintymistilaisuudeksi sillä lunta oli metritäin, eikä rovestin "kutsari" osannut suoraan lukustaloon vaan satuivat toisessa pihassa vastatusten emäntä ja rovasti. Ja kun tien suunnan selvittäminen voi tapahtua molemmiin käsin huitomalla jäi kaikki muut käsin tuettavat vaatteet oman onnensa huostaan ja laskeutuivat hangelle levälleen. Kun emäntä lisäksi neuvoi tien kulun Tissinotkon kautta Karvaselle, varmaankin rovestikin hiukan hymyili. Kertoman mukaan tiessä oli vielä yksi paikannimi, tosiaan maapaikan, mutta eräistä syistä jätän sen painetun tekstin ulkopuolelle. Suusanallisesti kyllä voin senkin kertoa!

Karjalassa kansan huumorin taju riitti ratkaisemaan suuretkin ongelmat!

Sakkolassa rovasti kuulusteli aikuisten läksyn ja suoritti hartausmenot. Kanttori pienoisharmonilla

säestäen opetti veisuuta. Pastori ja "sontio" kuulustelivat lasten läksyn ja ulkoluvun tavallisesti naapuritalossa, koska kylälukustalo oli aina tupaten täysi aikuista kansaa. Lapsi oli oikein lukuseteli mihin parhaat lukijat saivat x-merkin ja puolihyvät "pötkön" jne. Minut "sontio" räknäsi siihen ristikastiin joka lienee mennyt ylimitoitukseen.

Kun lapsia toisessa talossa luetettiin, niin rovasti avasi suuret kirkonkirjat ja ne käytiin talo talolta läpi ja verrattiin silloiseen asukastilanteeseen ja korjattiin huomautetut virheet. Suur-Petäjärven kinkeripiirissä oli Matti Nihti oikea muistineri, sillä jos Matti kerran jurahti: — Se on syntynyt nol yks, ei ollut mitään syytä epäilyyn, sillä se oli myös totuus ja lakikin samalla. Aikuisten kohdalla asiat olivatkin hyvällä mallilla, vain lasten syntymä ajoissa on ilmennyt sekavuutta, joka ehkä johtui pastorin epäsäännöllisestä juomisesta!

Sakkolassa kinkereihin ei kuulunut kaiken kansan ravitseminen talon puolesta, vaan pihalla oli vehnä "pulkkien" kauppiaita riittävästi jokaista kinkerivierasta palvelemaan.

Kansakoulukin päätti työpäivän kinkerien aikaan kahta tuntia aikaisemmin, että lapset voivat poiketa pullan ostoon lukusten pitoaikalla.

Kun kotonani meillä 1920-luvun alkupuolella valmisteltiin kylälukusten pitoon, niin asia otettiin niin vakavasti, että talvipakkasella muurattiin "ruokasulaniin" hella ja siitä neljätiilinen "korsteeni", joka meni vesikaton läpi kattolapteen puolivälistä ja tietysti heti jäätyn. Kun kinkerit piti olla seuraavan päivän koittaessa, niin aattona sää lämpeni ja luultavasti vesi liotti savilaastin tiilien välistä pois, sillä puoleltapäivin rojahti kaksimetrien pätäkä savupiipusta keskelle tupakeittiötä. Jolloin äitini palvelijan

KOKOUKSIA

Punkalaitumen Karjalaiset ry:n vuosikokous pidettiin 17 päivänä helmikuuta 1980 Aarne Ruuskasen talossa Punkalaitumella.

Aluksi laulettiin Karjalaisten laulu, jonka jälkeen seuran puheenjohtaja Soini Patja avasi kokouksen ja toivotti kaikki läsnäolijat tervetulleeksi kokoukseen.

Hän toimi myös kokouksen puheenjohtajana ja sihteerinä oli Toivo Ukonen.

Esitetystä vuosikertomuksesta ilmeni, että toiminta on vuoden aikana ollut entiseen tapaan kokoontumista tarinakerhossa ja syksyllä lisäksi raittius- ja joulujuhlaan. Merkittävämpi tapahtuma oli kokoontuminen talvisodan alkamisen 40-vuotispäivä kunniakäynteineen sankarihaudalla ja Karjalaan jäänei-

kanssa oli hellan äärellä ja äijäni istui vastapuolella sänkynsä reunalla kun tiilikasa humautti panelivälikatton läpi tuvan lattialle!

Siinä oli suuronnettomuus lähellä, jos piipun murtuminen olisi tapahtunut seuraavan päivän aikana.

Tapauksessa oli ihmettelemistä varmasti ja aihetta kiittää Varje-lusta rovasti P Sonnyllä, kuin myös kanttori Israel Maasalolla ja koko lukuskansalla.

Kun tästä "ruokasulaniista" ennen talvisotaa tuli minulle ja vaimolleni makuukamari, niin silloinkin täytyi pitää savupiippua silmällä, sillä se muurattiin poltetusta- ja sementtitiilistä ja aina rapautui. Oliko syytä katon luiska, maasäteily vai mikä? Minä en pysty vastaamaan. Enkä varmaan muista piipun kuntoa jatkosodan aikana, koska vintille ei päässyt kun oli tehty talossa remontti.

Uskon kumminkin, että tämä kotini ja kamarini korsteeni on pitänyt entiset tapansa jatkossakin!

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Säöksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

den vainajien muistomerkillä 30.11. 1979 ja lisäksi oli muistotilaisuus evakkoon lähdöstä Soini Patjalla Kanteenmaassa.

Jäsenmaksuksi vahvistettiin entinen 5 mk jäseneltä ja ainaisjäseneltä maksun ollessa 50 mk.

Toimintasuunnitelma ja talousarvio kuluvalle vuodelle hyväksyttiin johtokunnan esittämässä muodossa.

Erovuoraiset jäsenet johtokuntaan valittiin seuraavasti: Voitto Nihti ja Alpo Kuparinen uudelleen, Väinö Saksasen tilalle Risto Kylläinen. Varajäsen Terttu Ukkonen uudelleen. Seuran toimikuntiin tulivat entiset toimihenkilöt uudelleen.

Edustajiksi Karjalan Liiton kokouksiin valittiin Jonne Ollikainen, varalle Alpo Kuparinen. Varsinais-Suomen Karjalaisseurojen piirin kokouksiin valittiin Voitto Nihti ja varalle Eino Kuisma.

Lehtien kirjeenvaihtajiksi nimettiin Toivo Tenkanen, Alpo Kuparinen, Mikko Korkka ja Toivo Ukkonen.

Seuran ilmoitukset julkaistaan edelleen Punkalaitumen Sanomissa ja tarvittaissa myös Suvannon Seudussa ja Karjalassa.

Tarinakerho kokoontuu edelleen kerran kuukaudessa. Mahdollisista retkistä sovitaan myöhemmin.

Johtokunnan järjestäytymiskokouksessa valittiin seuran puheenjohtajaksi edelleen Soini Patja, varapuheenjohtajaksi Toivo Tenkanen, rahastonhoitajaksi Eino Kuisma ja sihteeriksi Toivo Ukkonen.

Keski-Suomen Sakkola-seuran vuosikokous pidettiin Raatihotellisessa 9.3.1980 Jyväskylässä.

Kokouksen avauksen suoritti puheenjohtaja Arvi Paussu toivottaen kokoukseen saapuneet tervetulleeksi.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Tauno Huuska ja sihteeriksi Eino Kuisma.

Vuosikertomus vuodelta -79 hyväksyttiin, josta ilmeni toiminnasta seuraavaa: Kesäretki Paussun huvilalle Uuraisille, jossa muun ohjelman lisäksi olivat löylykilpailut.

Pikkujoulu vietettiin yhteisesti pyhäjärveläisten kanssa ja näin on tarkoitus järjestää vastaisuudessa, että yleisömäärä saadaan isommaksi ja paremmin joulun tuntua.

Sakkola-juhliin Lempäälässä osallistuttiin.

Tilit ja tilin päätös hyväksyttiin, tili- ja vastuuvapaus myönnettiin tilivelvollisille.

Seuran jäsenmaksuksi vuodelle 1980 hyväksyttiin 5 markkaa.

Seuran puheenjohtajana jatkaa Arvi Paussu. Johtokuntaan kuului: Tauno Huuska varapuheenjohtajana, Eino Kuisma sihteerinä, Helvi Ryökäs rahastonhoitajana, jäsenenä Heino Kurikka, Sanni Pitkänen, Onni Pitkänen, Eino Nuora ja Matti Lemmetti.

Toimintasuunnitelmassa vuodelle 1980 päätettiin seuraavaa: Pikkujoulu järjestetään yhdessä pyhäjärveläisten kanssa. Yhteyttä pitämään ja ohjelmasta neuvottelemaan valittiin Arvi Paussu, Eino Kuisma, Sanni ja Onni Pitkänen. Sakkola-juhliin Tampereelle osallistutaan mahdollisimman suurella joukolla.

Päätettiin laatia kirjelmä kaikille Keski-Suomessa asuville Sakkolan kasvatelille, kenen osoite on tiedossa, tarkoituksena saada seuratoiminta näin viriämään. Tehtävä jäi Tauno Huuskan huoleksi.

Lopuksi juotiin yhteiset kahvit, josta kielet kirposivat muistelemaan menneitä ja sitä tuntui jokaisella muistilokeroista löytyvän. Toi-

votaan, että osanotto suurenisi tästä, sillä nyt oli paikalla yksitoista jäsentä.

T H

VESILAHDEN KARJALAISTEN

VUOSIKOKOUS

Vuosikokous pidettiin Mantereen Raaskalla. Kokouksen avasi ja puheenjohtajana toimi Kauko Virolainen. Sihteerinä Viktor Ryyppö. Viime vuoden toiminta oli edellisten vuosien tapaan kokoontumista Petäjäjärven marttojen ja nuorisoseuran kanssa yhteisiin tilaisuuksiin.

Vuonna 1981 järjestetään Vesilahdella Sakkola-juhlat, nämäkin kolmen seuran yhteisyhteyksensä.

Seuran puheenjohtajana jatkaa edelleen Kauko Virolainen ja varapuheenjohtajana Jaakko Valkonen, sihteerinä Viktor Ryyppö ja rahastonhoitajana Olavi Kuparinen. Erovuorossa olleet johtokunnan jäsenet Hilja Ryyppö ja Väinö Virolainen jatkavat edelleen.

Edustajiksi Karjala Liiton kokouksiin valittiin Kauko Virolainen ja Anna Raaska. Tampereen piirin naistoimikuntaan Terttu Kurikka ja Anna Raaska.

Urheilutoimikunta on: Puheenj. Asta Valkonen ja jäsenenä Olavi Kuparinen, Kauko Virolainen ja Soini Kurikka.

Tilintarkastajina jatkaa Emma ja Mikael Hyytiäinen.

Seuran emäntä on Kerttu Virolainen.

"Sukulaine Sakkolast"

Suvannon rannoilla olivat lapsuuteni leikkipuistot. Siksi usein vieläkin ajatuksissani siellä uittelen kaarnalaivoja ja leikin veikon veistolastusilla.

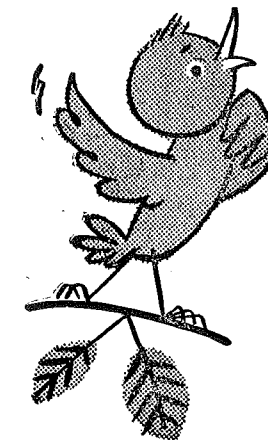
Äitini suku oli kotoisin Sakkolan Haitermaan kylästä, Eskolanmäeltä, Kuismia.

Äitini kertoi, että hänellä oli Sakkolassa kaksikymmentäkahdeksan serkkua ja lisäksi perheet, niin oli siinä sukulainen poikineen! Suvantojärvi oli pitkä ja kaita. Sukulaiset oli asutettu pitkin rantamaisemia. Ammattina heistä useimmalla oli maanviljelys ja kalastus, olipa joukossa mäkitupalaisia ja yksi enoista oli tallirenkki.

Peltosarat olivat kaikki kumpareineen ja mäkitöyräineen suunnattu Suvannon rantaviivaa päin. Siksi täällä syyskesällä vilja kypsyi ja elokuun illassa ruskotti.

Täältä on sukuni juuret ylös riipaistu ja ripoteltu kuin tuhka tuuleen ympäri suloista Suomen maata.

Minun lapsuudessani oli tapana käydä "kostia". Nuorin kun olin niin pääsin usein äidin mukaan. Silloin mentiin "körökyttä" Ellun ratilla ja apostolin kyydillä jalkaisin

Saviojan kautta Viiksanlahden Hynälle, koska siellä oli Kati-tätini. Hän oli sydämmellinen vanhus ja otti meidät iloisesti vastaan ja sanoi, että tulkaa syksyllä uudestaan, kun omenat ovat kypsiä, silloin "omenakostiin"! Talvella usein tein sinne hiihtoretkiä.

Lukuisammin äidilläni oli näitä serkkuja Haitermaassa, Eskolanmäellä Kuismia. Niitä oli Juhanlois-Antti, Matti ja Topi perheineen, Vilposedän Tommi ja Ale perheineen. Kaikki Kuismia ja serkkuja. Olipa Kiurut ja Iida Pappinen, laulava satakieli ja runojen tulkitsija.

Olin taas kerran äidin kanssa "kostissa" Haitermaassa Antti-enon Marilla. Antti-enon Marin äiti oli jostain rajan pinnasta, ehkä Raajusta. Hän kertoi minulle Larin Paraskesta. Sanoi olevansa hänen kasvukumppaninsa. Lapsena sanoi käyneensä hänen kanssaan Vaskelan vainiolla karjaa paimentamassa.

Hän lauloi minulle Larin Parasken lauluja sekä luki hänen runojaan. Minusta olivat ne niin ihmeellistä kuultavaa, vaikka, lapsi kun olin vielä, pelkäsin tämän mummon ulkonäköä, sillä se oli sellainen, jolta kuvittelin vain sadussa olevan.

Vastapäätä tätä Haitermaan Eskolanmäkeä Suvannon toisella rannalla oli Röykkylän kylä. Täälläkin oli äidilläni serkkuja melkein joka toisessa talossa. Oli Vullit ja Huuskat ja heillä kävin usein, kun siellä oli ikäisiäni tyttöjä. Oli siellä Helga-tädin Emelikin ja olin siellä kerran "kostissa" niin minun piti syödä mustikka "möllä". En olisi mielelläni syönyt, mutta Helgatäti sanoi:

— Jos et syö, nii mie lyön! Näin oli siksi syötävä, ettei saanut selkään.

Helga-tädin Anna-Maria asui Sakkolan Kirkonkylässä ja oli siis samaa sukua edellisten kanssa. Täällä olin rippikouluaikana "kortteeria".

Yhden kerran kerkisin käydä Lapinlahdessakin häissä ennen talvisotaa. Siellä olivat sukulaisia Naskalit. Mart-tädin Juho perheineen, Hakuliset ja Loposet äidin serkkuja.

Purpuassa jäi minulta käymättä, mutta tiesin hyvin tämänkin paikan, kun siitä ohi mentiin joka kesä Taipaleen lietteelle heinäntekoon.

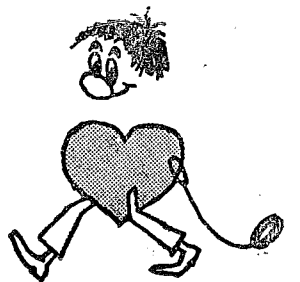
Äitini nukkui pois jo vuonna 1937 ja saattelimme hänet pääsiäissunnuntaina Sakkolaan siunatun mullan alle. Viime vuonna nukkui pois siskoni ja vanhemman sisareni tytär. Rauhaa heille nukkuville.

— — —

Tuo minnuu voa vähä inhottoa, ko tuo mejän Sakkolan murre taitoa männä iha maarakkoo. Kun sitä ei kuule enneä ko tuol mejä omis pitäjäjuhlis, niiko viime kesän Lempäälä Ehtookoton.

Kyl sillo iha sieluu lämmitti ko näk sukulaisii Sakkolast!

Aliina Liimatainen

Lähde lenkille, se on mukavaa

SYDÄNTAUTILIITTO

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

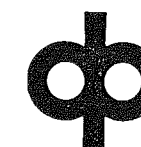
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

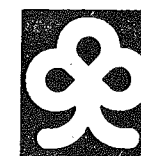
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti - Puh. 931 - 739 541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1980
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.